

BESLUT

DATUM: 2023-06-28
AVDELNING: Avdelningen för penningpolitik, avdelningen för
marknader och avdelningen för finansiell stabilitet
DIARIENUMMER: 2023-00746
HANTERINGSKLASS: ÖPPEN

Beslut om styrränta och försäljning av statsobligationer

Riksbankens beslut

1. Riksbanken höjer styrräntan med 0,25 procentenheter till 3,75 procent. Den nya nivån på styrräntan ska tillämpas från och med den 5 juli 2023.
2. Med ändring av Riksbankens beslut från den 8 februari 2023 (dnr 2023-00140) avseende försäljning av statsobligationer, utökar Riksbanken, från och med september 2023, takten på försäljningarna av svenska nominella statsobligationer till ett nominellt belopp om 4,2 miljarder kronor per kalendermånad, och svenska reala statsobligationer till ett nominellt belopp om 800 miljoner kronor per kalendermånad. I övrigt ska Riksbankens beslut från den 8 februari såvitt avser försäljning av statsobligationer gälla oförändrat.
3. Riksbanken fastställer den penningpolitiska rapporten, bilaga Penningpolitisk rapport.
4. Detta beslut ska offentliggöras den 29 juni 2023 kl. 9:30.
5. Protokollet från det penningpolitiska sammanträdet den 28 juni 2023 ska publiceras den 10 juli 2023 kl. 9:30.

Bakgrund

Enligt 2 kap. 1 § lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank (riksbankslagen) är det överordnade målet för Riksbanken att upprätthålla varaktigt låg och stabil inflation (prisstabilitetsmålet). Utan att åsidosätta prisstabilitetsmålet ska Riksbanken dessutom bidra till en balanserad utveckling av produktion och sysselsättning (realekonomiska hänsyn). Riksbanken har preciserat att

prisstabilitetsmålet innebär att den årliga förändringen av konsumentprisindex med fast ränta (KPIF) ska vara 2 procent.

Målet ska fungera som ett riktmärke för pris- och lönebildningen i ekonomin. Det är viktigt att hushåll och företag har förtroende för att avvikelser från inflationsmålet, framför allt när de är stora, inte blir alltför långvariga och påverkar deras förväntningar om vilken nivå på inflationen som kommer vara den normala i ekonomin. När ekonomins aktörer har en gemensam bild av hur priserna kommer att utvecklas i framtiden minskar osäkerheten och det blir lättare att planera långsiktigt.

Riksbankens huvudsakliga penningpolitiska verktyg för att uppnå prisstabilitetsmålet är styrräntan. Enligt 2 kap. 4 § andra stycket riksbankslagen ska Riksbanken bestämma styrränta för sin inlåning, sina krediter och sina återköpsavtal i finansiella instrument.

Utöver detta får Riksbanken som en del av sina penningpolitiska befogenheter, i förhållande till finansiella företag¹ köpa och sälja svenska statspapper på andrahandsmarknaden (se 2 kap. 4 § första stycket 5 riksbankslagen och prop. 2021/22:41 s. 214).

Skälen för beslutet

Riksbanken höjer styrräntan och utökar försäljningen av statsobligationer

Den analys som Riksbanken har gjort av den ekonomiska situationen i Sverige och omvärlden (se *Penningpolitisk rapport*) talar för att penningpolitiken behöver stramas åt ytterligare för att säkerställa att inflationen fortsätter ned och stabiliseras kring målet på 2 procent inom rimlig tid.

Riksbanken bedömer därför att styrräntan behöver höjas med 0,25 procentenheter till 3,75 procent. För att penningpolitiken ska få en mer ändamålsenlig utformning ska höjningen av styrräntan kompletteras med att utöka försäljningen av statsobligationer. Åtgärderna och den planerade penningpolitiken som beskrivs i Riksbankens prognos (se avsnitt 1.2 i *Penningpolitisk rapport*) väntas bidra till att inflationen sjunker tillbaka i år och stabiliseras nära 2 procent 2024. De närmare motiven för respektive åtgärd beskrivs nedan.

Höjning av styrräntan

Inflationen har överstigit prisstabilitetsmålet i mer än ett år och trots att den sjunker så är den fortfarande alldeles för hög. I maj 2023 var KPIF-inflationen

¹ Definitionen av finansiella företag finns i 1 kap. 2 § riksbankslagen.

6,7 procent. Rensat för energipriser dämpas inflationen långsamt, vilket hänger samman med att tjänstepriserna ökar oväntat snabbt. KPIF exklusive energi var 8,2 procent i maj. Denna utveckling kan tyda på att inflationstrycket i delar av den svenska ekonomin fortfarande är högt. Även den svaga kronan bidrar till att hålla inflationen uppe, och det finns en risk att kronans genomslag på prisökningarna är större i nuvarande situation med hög inflation (se FAKTA – "Växelkursens genomslag när inflationen är hög" i *Penningpolitisk rapport*).

Den höga inflationen är särskilt kännbar för hushåll med små marginaler, men även för ekonomin i stort är den problematisk. Låg och stabil inflation är en förutsättning för en god realekonomisk utveckling. Riksbanken har sedan april 2022 höjt styrräntan vid varje penningpolitiskt möte, från noll procent till 3,5 procent i april 2023, och bedömer att den nu behöver höjas ytterligare för att säkerställa att inflationen fortsätter ned och stabiliseras kring målet inom rimlig tid.

Styrräntan påverkar inflationen via flera kanaler, som efterfrågan, växelkurs och förväntningar. Den högre styrräntan bedöms leda till att den ekonomiska aktiviteten blir lägre och arbetslösheten högre jämfört med om styrräntan lämnats oförändrad eller sänkts. Riksbanken bedömer dock att den penningpolitiska åtstramningen är nödvändig för att få ner inflationen och därmed bidra till en god ekonomisk utveckling på lite sikt. Om inflationen varaktigt blir hög kommer de negativa konsekvenserna för svensk tillväxt och arbetsmarknad att bli betydligt större.

Riksbanken höjer därför styrräntan med 0,25 procentenheter till 3,75 procent. Denna styrränta ska tillämpas från och med den 5 juli 2023.

Utökad försäljning av statsobligationer

Under en period med start i februari 2015 köpte Riksbanken statsobligationer i penningpolitiskt syfte. Köpen upphörde vid årsskiftet 2022/2023. Den 8 februari 2023 (dnr 2023-00140) beslutade Riksbanken att inleda försäljningar av statsobligationer från och med april 2023, till dess Riksbanken beslutar annat, och varje kalendermånad, utom under juli och augusti, erbjuda försäljning av svenska nominella och reala statsobligationer. I beslutet angavs att svenska nominella statsobligationer ska erbjudas till ett nominellt belopp om 3 miljarder kronor per kalendermånad, och svenska reala statsobligationer till ett nominellt belopp om 500 miljoner kronor per kalendermånad.

Riksbankens försäljningar av statsobligationer som inleddes i april 2023 har fungerat väl med god efterfrågan från marknaden och Riksbanken bedömer att det är lämpligt att utöka försäljningstakten. Räntorna på svenska statsobligationer är fortsatt ovanligt låga i förhållande till den förväntade styrräntan och

Riksbanken bedömer att en utökad försäljning av statsobligationer bidrar till att räntorna på statsobligationer stiger något, men att genomslaget blir begränsat på de in- och utlåningsräntor som hushåll och icke-finansiella företag möter. Åtgärden innebär också att mängden säkra och lätt omsättningsbara tillgångar på den svenska marknaden ökar. Detta kan underlätta för utländska aktörer att investera i svenska tillgångar och dessutom förbättra de finansiella marknadernas funktionssätt. Sammantaget kan detta bidra till en starkare krona och förbättra Riksbankens möjligheter att dämpa inflationen.

Riksbanken bedömer därför att det är lämpligt att utöka takten på försäljningarna av svenska nominella statsobligationer till ett nominellt belopp om 4,2 miljarder kronor per kalendermånad, och svenska reala statsobligationer till ett nominellt belopp om 800 miljoner kronor per kalendermånad. I övrigt ska Riksbankens tidigare beslut såvitt avser försäljning av statsobligationer gälla oförändrat. Den utökade försäljningstakten bör tillämpas från och med september 2023.

Proportionalitetsprincipen

Riksbanken bedömer att höjningen av styrräntan och utökningen av försäljningarna av statsobligationer kan antas leda till det avsedda resultatet, det vill säga strama åt penningpolitiken och bidra till att föra inflationen tillbaka till målet inom rimlig tid, och åtgärderna bedöms inte heller vara mer långtgående än vad som behövs för att uppnå prisstabilitetsmålet. Åtgärderna innebär inte större risker för Riksbankens finanser och den finansiella stabiliteten än andra möjliga åtgärder. Försäljning av statsobligationer medför att ränterisken på balansräkningen minskar något snabbare än om hela innehavet av statsobligationer skulle hållas till förfall. Åtgärderna väntas dock inte i någon större utsträckning förändra de resultateffekter som förknippas med innehavet av statsobligationer, jämfört med om Riksbanken i stället skulle hålla obligationerna till förfall. Det avsedda resultatet bedöms stå i rimlig proportion till de kostnader och risker som åtgärderna medför för Riksbankens och statens finanser. Riksbanken bedömer därför att åtgärderna att höja styrräntan och utöka försäljningarna av statsobligationer är förenliga med proportionalitetsprincipen i 1 kap. 8 § riksbankslagen.

Beslutet har fattats av direktionen (riksbankschefen Erik Thedéen, förste vice riksbankschefen Anna Breman samt vice riksbankscheferna Per Jansson, Martin Flodén och Aino Bunge) efter föredragning av Åsa Olli Segendorf, biträdande chef för avdelningen för penningpolitik.